

Demokrati för det nya seklet

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har den 12 februari 2002 beslutat att bereda utbildningsutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 2001/02:80 *Demokrati för det nya seklet* jämte motioner i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde.

Utbildningsutskottet avgränsar yttrandet till att enbart avse regeringens förslag till lagreglering vad gäller allmänhetens insyn i fristående skolor samt de motioner som väckts med anledning av detta förslag.

Allmänhetens insyn i fristående skolor

Propositionen

I propositionen föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall få meddela föreskrifter som innebär att huvudmannen för en fristående skola skall vara skyldig att lämna sådan information om verksamheten som gör det möjligt för allmänheten att få insyn i denna. Förslaget innebär en ändring i 15 kap. 11 § skollagen (1985:1100).

Regeringen hänvisar till att i proposition 2001/02:35 *Fristående skolor* föreslagits en ändring i samma paragraf i skollagen i syfte att ge allmänheten insyn i fristående skolors ekonomiska förhållanden. Enligt regeringen är det emellertid angeläget att allmänhetens rätt till insyn i fristående skolor inte bara omfattar skolornas ekonomi. Bemyndigandet i lagbestämmelsen bör därför utvidgas på sätt som nu föreslås.

Information om en fristående skolas verksamhet bör i första hand lämnas till den myndighet som har ansvaret för tillsynen av skolan, dvs. i de allra flesta fall till Skolverket. Det kan dock, anför regeringen, i vissa fall vara lämpligt att informationen lämnas till den kommun där den fristående skolan är belägen. Den enskilde medborgaren skall kunna vända sig till antingen kommunen eller Skolverket för att få tillgång till informationen.

Enligt propositionen kan informationen gälla – förutom en ekonomisk redovisning – skolans lokaler, verksamhetsberättelse, timplaner, kursplaner, scheman och klassorganisation. Även elevernas betyg omfattas av förslaget.

Motioner

Moderata samlingspartiet, Kristdemokraterna och Miljöpartiet yrkar i motioner avslag på förslaget till ändring i 15 kap. 11 § skollagen.

Enligt Moderaternas motion 2001/02:K60 yrkande 3 syftar ändringen till att allmänheten skall tillförsäkras insyn i fristående skolors verksamhet, utöver en insyn i skolans ekonomiska förhållanden. Moderaterna framhåller att en kommun redan nu har rätt att inbegripa fristående skolor i den uppföljning och utvärdering som kommunen gör av sitt eget skolväsende. De anser det vara olämpligt att ålägga kommuner ytterligare tillsynsansvar. Skolverkets skyldighet att utöva tillsyn av de fristående skolorna måste anses vara tillfyllest och kunna ge allmänheten den insyn som rimligen kan efterfrågas.

Kristdemokraterna betonar i motion 2001/02:K65 yrkande 6 att de förändringar i den aktuella skollagsparagrafen som föreslås i propositionen om fristående skolor är tillräckliga. Genom den tillsyn som Skolverket utövar tillgodoses ett rimligt behov av offentlighet och öppenhet.

I Miljöpartiets motion 2001/02:K66 yrkande 18 anges som grund för avslag att Skolverket har tillsyn över fristående skolor och att den kommun där en fristående skola är belägen har rätt till insyn i skolans verksamhet. Både allmänhetens behov av insyn i verksamheten och behovet av myndighetstillsyn är därigenom redan tillgodosett.

Vänsterpartiet, däremot, framhåller i motion 2001/02:K59 yrkande 2 att det inte räcker med att regeringen enligt det föreslagna bemyndigandet får meddela föreskrifter. Bemyndigandet bör utformas så att regeringen skall meddela föreskrifter. Offentlighet, dvs. allmänhetens rätt till insyn, skall gälla som huvudregel i verksamhet som helt eller delvis finansieras med offentliga medel. Det är enligt motionärerna viktigt att denna rätt lagregleras även när det gäller allmänhetens insyn i verksamhet som bedrivs i fristående skolor.

Utbildningsutskottets bedömning

Utbildningsutskottet har nyligen haft att behandla ett förslag i proposition 2001/02:35 *Fristående skolor* om ändring i den här aktuella bestämmelsen i skollagen. I propositionen föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall få meddela föreskrifter om skyldighet för huvudmannen för en fristående skola att lämna en ekonomisk redovisning över verksamheten. En lagregel med denna innebörd skall enligt förslaget i nämnda proposition tas in i 15 kap. 11 § skollagen (1985:1100).

I betänkande 2001/02:UbU7 med anledning av propositionen om fristående skolor har utbildningsutskottet inte haft något att erinra mot den föreslagna bestämmelsen i skollagen. Med hänsyn till att verksamheten vid fristående skolor helt eller delvis finansieras med offentliga medel anser utskottet det vara rimligt att allmänheten får möjlighet till insyn i hur de offentliga medlen används. Om en fristående skola som får kommunala bidrag lämnar en ekonomisk redovisning över sin verksamhet till Skolverket och till den kommun där skolan är belägen, blir redovisningen i och med inlämnandet

allmän handling. Utskottet föreslår således att riksdagen skall anta regeringens förslag. Betänkandet har justerats vid utskottets sammanträde den 7 mars 2002.

Regeringen föreslår i den här aktuella propositionen *Demokrati för det nya seklet* ytterligare en ändring i 15 kap. 11 § skollagen. Bestämmelsen om ekonomisk redovisning tas bort och ersätts med en utvidgad lagregel om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall få meddela föreskrifter om skyldighet för huvudmannen för en fristående skola att lämna sådan information om verksamheten som gör det möjligt för allmänheten att få insyn i denna. Denna ändring i skollagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2002, vilket är samma datum som utskottet tillstyrkt för ikraftträdande av den ändrade lydelsen av 15 kap. 11 § i propositionen om fristående skolor.

Utbildningsutskottet delar uppfattningen som förts fram i motioner att någon ytterligare lagändring inte bör göras utöver den som föreslås i propositionen *Fristående skolor* och som utskottet har tillstyrkt. Med beaktande av lägeskommunens rätt till insyn i och Skolverkets tillsyn av en fristående skolas verksamhet anser utskottet att föreskrifter om skyldighet att lämna en ekonomisk redovisning över fristående skolas verksamhet är till fyllest för att tillgodose allmänhetens berättigade intresse av insyn.

Regeringens förslag om en utvidgning av bemyndigandet i 15 kap. 11 § skollagen bör således avslås av riksdagen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:K60 yrkande 3, 2001/02:K65 yrkande 6 och 2001/02:K66 yrkande 18 samt avslår motion 2001/02:K59 yrkande 2.

Stockholm den 7 mars 2002

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Beatrice Ask (m), Eva Johansson (s), Inger Lundberg (s), Yvonne Andersson (kd), Per Bill (m), Torgny Danielsson (s), Tomas Eneroth (s), Lennart Gustavsson (v), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Gunnar Goude (mp), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp), Agneta Lundberg (s) och Anders Sjölund (m).

Avvikande meningar

1. Allmänhetens insyn i fristående skolor

av Jan Björkman (s), Eva Johansson (s), Inger Lundberg (s), Torgny Danielsson (s), Tomas Eneroth (s) och Agneta Lundberg (s).

Det är enligt vår mening viktigt att allmänheten tillförsäkras insyn i den verksamhet som bedrivs i fristående skolor och som finansieras med offentliga medel. Vi ställer oss därför bakom förslaget i propositionen om ett vidgat bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som gör sådan insyn möjlig.

Konstitutionsutskottet bör således föreslå att riksdagen – med ändring av sitt beslut i ärendet om fristående skolor – antar regeringens förslag till ändring av 15 kap. 11 § skollagen. Därmed avslår riksdagen motionerna 2001/02:K59 yrkande 2, 2001/02:K60 yrkande 3, 2001/02:K65 yrkande 6 och 2001/02:K66 yrkande 18.

2. Allmänhetens insyn i fristående skolor

av Britt-Marie Danestig (v) och Lennart Gustavsson (v).

Den av regeringen föreslagna lagändringen är enligt vår mening inte tillräcklig för att garantera allmänheten insyn i den verksamhet som bedrivs i fristående skolor.

Vi anser att riksdagen – med ändring av sitt beslut i ärendet om fristående skolor – bör anta regeringens förslag till lydelse av 15 kap. 11 § skollagen med den ändringen och omformuleringen av lagtexten att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *skall* meddela föreskrifter om skyldighet att lämna information om fristående skolas verksamhet. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:K59 yrkande 2 och avslår motionerna 2001/02:K60 yrkande 3, 2001/02:K65 yrkande 6 och 2001/02:K66 yrkande 18.